

УДК 631.15.017.3

Плотнікова М. Ф.
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту інвестиційної діяльності
Житомирського національного агроекологічного університету*

Plotnikova M. F.
*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer of Investment Management Department
Zhytomyr National Agroecological University*

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF RURAL TERRITORIES IN THE CONDITIONS OF POWER DECENTRALIZATION

Анотація. У статті розкрито сутність і функції екологічних та родових поселень як інституційних осередків становлення засад стійкого розвитку сільських районів. Визначено механізми досягнення стійкості. Проілюстровано способи та механізми сталого розвитку сільських територій в умовах глобалізації та децентралізації владних повноважень в Україні. Представлені напрями розвитку суспільства і передумови для окремих соціально-економічних і екологічних ефектів внаслідок реалізації Концепції «Родова садиба». Визначено пріоритети місцевого самоврядування та громадськості в процес децентралізації влади в Україні. Автором виділено особливості діяльності та спрямування національної політики відродження та розвитку села за участю громадських організацій. Представлені досвід та інструменти міжнародного регулювання соціального розвитку, створення глобальних мереж екологічних поселень як засобів самоорганізації територіальних суб'єктів на локальному, регіональному, національному і наднаціональному рівнях.

Ключові слова: сталий розвиток, сільський розвиток, екологічні та родові поселення, суспільні інституції, громадські та міжнародні організації.

Постановка проблеми. Виробництво аграрної продукції є стратегічно важливим завданням з позицій формування національної та продовольчої безпеки країни. Становлення мегаполісів як соціально-економічних систем загострили питання ресурсного забезпечення населення, зокрема у секторі забезпеченням продуктами харчування, водо- та енергопостачанням, а також гаран-

тування засад формування якісного та безпечного середовища існування. Неможливість самостійного вирішення цих проблем окремими індивідами та державами вивели завдання соціально-екологічного та економічного розвитку територій на глобальний рівень. Процес децентралізації владних повноважень в Україні створив передумови для самостійного розвитку територій. Водночас недостат-

ній рівень сформованості таких відносин висуває потребу їх нормативно-правового та теоретико-методологічного обґрунтування.

Аналіз досліджень і публікацій. Регуляторно-економічні основи розвитку країни, у тому числі на регіональному та галузевому рівнях, є предметом досліджень Дж. Гільдера, Д. Грейсона, Ж. Жуангцинга, В. Квионджина, І. Канта, Дж. Кейнса, К. Маркса, В. Мегре, В. Медікова, М. Мескона, М. Павлова, Ж.-Ж. Руссо, А. Сміта, П. Самуельсона, Б. Санта, В. Тіанія, Р. Фатхутдінова, Ф. Хайєка, що актуально і наразі. Водночас переважання еволюційного та інституційного підходів як напрямів галузевої інтеграції та розвитку сільських територій в умовах глобалізаційних процесів світової економічної системи є сферою інтересів О. Бородіної, В. Власюка, Ю. Губені, С. Дем'яненка, Б. Пасхавера, Г. Черевка. Аспекти державного регулювання відносин в аграрному секторі в умовах свроінтеграції висвітлюються в працях В. Андрійчука, О. Булавки, В. Власова, П. Гайдуцького, Т. Зінчук, В. Іванюти, І. Кравчук, М. Кропивка, В. Месель-Веселяка, О. Могильного, Л. Молдаван, Б. Пасхавера, І. Прокони, В. Россохи, І. Свиноуса, О. Скидана, О. Шпичака, В. Юрчишина. Інноваційно-інвестиційні підходи до формування аграрного сектору описані В. Гейцем, Б. Данилишиним, С. Дем'яненком, В. Збарським, Р. Фатхутдіновим. Багатоаспектність розвитку досліджувалася Л. Бойком, О. Дацієм, М. Коденською, О. Крисальним, М. Маліком, П. Саблуком, О. Шпикуляком, О. Яценко та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас відсутність єдиного бачення щодо механізму розв'язання наявних проблем активізує діяльність пошуковців у напрямі обґрунтування системного підходу щодо вектора суспільно-екологічного та економічного розвитку.

Постановка завдання. Метою дослідження є висвітлення механізмів гармонізації суспільних відносин у системі соціально-екологічного та економічного розвитку територій крізь призму децентралізації системи владних повноважень у країні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначальним з позицій забезпечення стійкого розвитку є питання продовольчої безпеки держави, зокрема виробництва якісних екологічно безпечних продуктів харчування, які неможливо отримати виключено завдяки діяльності агрохолдингів. Суспільний сектор покликаний сформулювати умови для забезпечення населення соціально-економічними та екологічними чинниками життєдіяльності. Виходом із наявного становища є природоодіємна діяльність, що визначається наявністю природовідповідного мислення, наприклад, щодо безвідходної життєдіяльності. Мова йде не лише про використання альтернативних джерел задоволення потреб, у тому числі в енергії, але і про систему цінностей, що базується на підвищенні рівня свідомості.

Сучасний стан сільських територій України, характеризується не лише значними структурними, функціональними та пов'язаними із ними демографічними проблемами, він також відзначається значним потенціалом до розвитку сільськогосподарської та інших видів підприємницької діяльності на селі. Водночас реалізація цього потенціалу є неможливою без ґрунтовного дослідження проблем і перспектив економічного розвитку сільських територій не як другорядної після міст за важливістю категорії, а як повноцінної та потребує активної підтримки складової регіональної економіки, що є не лише місцем виробництва сільськогосподарської продукції, але й територією проживання та отримання доходів тре-

тини населення держави і більш ніж половини населення Карпатського регіону. Якщо у розвинутих країнах рівень життя сільського населення постійно підвищується внаслідок відповідної державної політики, особливо це стосується територій з ускладненими умовами проживання та ведення господарської діяльності, то в Україні у цьому відношенні зберігається ціла низка гострих проблем. Внаслідок багатьох об'єктивних причин, сільські території України, характеризуються монофункціональністю, що концентрується навколо сільського господарства, як основного виду діяльності та джерела доходів лівової частки мешканців сіл. Натепер альтернативи сільському господарству на цих територіях є незначними, що зумовлено порівняно низькою щільністю розселення мешканців сільських місцевостей, відсутністю підтримки підприємницьких ініціатив та джерел інвестиційного забезпечення, незадовільним рівнем розвитку виробничої та соціальної інфраструктури, відсутністю доступних можливостей професійної підготовки, недоступністю інформаційного забезпечення щодо альтернативних видів діяльності тощо. Внаслідок цього посилюються міграційні процеси, що надалі погіршують демографічну ситуацію сільських територій, знижуючи наявну частку населення у працездатному віці, а також збільшуючи соціальне навантаження на ту частину зайнятого населення, що продовжує жити та економічну діяльність у селах. Унаслідок перелічених факторів більшість сільського населення була і залишається зайнятою у сільському господарстві, незважаючи на низьку дохідність та високу трудомісткість цієї діяльності в Україні. Водночас потрібно зауважити, що значна кількість як економічно активного, так і неактивного населення здійснює діяльність у сфері сільського господарства на присадибних ділянках, з метою забезпечення власних потреб. І це спричинено саме відсутністю альтернатив у виборі видів економічної діяльності та джерел отримання доходів.

Стратегією соціального і економічного розвитку України на 2004–2015 рр. визначено, що для забезпечення екологічного зростання необхідно забезпечити середні темпи капіталовкладень на рівні 9–19% на рік. Крім того, період випереджального економічного зростання повинен характеризуватися поєднанням інвестицій та інновацій. Це означає, що 70–80% інвестицій мають бути інноваційними й сприяти структурним змінам економіки країни. Галузевий, ресурсний та територіальний підходи щодо визначення напрямів та інтенсивності сільського розвитку окреслили переважно галузевий (виробничий) підхід до формування національного управління сільськими територіями. Динамічні зміни технократичного устрою практично засвідчили низький рівень мотиваційного механізму щодо суспільного розвитку як окремих домогосподарств, так й інших структурних елементів національного сектору, зокрема державного, а також антагоністично споживацький щодо природи характер господарської діяльності [12–17].

Сучасний ритм життя вніс суттєві корективи в сферу комунікацій та обміну між окремими індивідами, що має свій прояв як в кількості виконуваних операцій, обсягах спожитих ресурсів, які стійко зростають, так і мірі комунікацій та взаємодії між окремими індивідами, що пропорційно скорочуються. Фактично йдеться про витіснення «живого діалогу» його матеріальною формою. Контрастним прикладом є життя сільських та міських жителів, особливо мешканців мегаполісів. Проведене опитування 200 осіб, мешканців Житомирської області, засвідчило переважно більш тривалий час перебування на робочому місці міських жителів порівняно з сільським соці-

умом та більші витрати часу на їх сервісне, у тому числі транспортне обслуговування. На протигагу ним сільські мешканці мають змогу більше часу приділити власній родині та суспільним комунікаціям, частіше звертаючись до друзів та сусідів, підтримують атмосферу спілкування, що є життєво необхідною для будь-якої людини. В основі виробництва та життєдіяльності останніх переважає біорізноманіття та місцевий колорит. Іншим позитивним моментом спілкування в сільській місцевості є посилення ролі соціального капіталу. Особливо цінним є примноження регіонального потенціалу території, розширення його зональних особливостей. Протилежна тенденція (інтенсивні та промислові технології виробництва) призводить до виснаження ґрунтів, їх ерозії, зниження виробничого потенціалу території внаслідок асинергетичних підходів у споживанні та отриманні ресурсів. Зокрема, промислове тваринництво стало причиною 1) знищення 50% тропічних лісів; 2) викиду 9% вуглекислого газу CO₂, 37% атмосферного метану, 64% амонію, 65% оксиду азоту, що спричинює появу кислотних дощів й підвищує потенціал глобального потепління; 3) вирощування м'ясопродуктів потребує більше ресурсу, ніж його буде отримано, що є однією з причин голоду, нестачі води та енергії на планеті (співвідношення по білку у свиней 1/9, у курей – 1/5: виробництво 1 кг м'яса потребує 10 кг зерна та 4,5 тис. л води у скотарстві та 1,2 тис. л води у птахівництві; транспортні витрати на перевезення 1 кг м'яса становлять 50 тис. кВт) [1].

Недостатній рівень усвідомленості сенсу власного життя, наявні соціально-екологічні, духовно-культурні та економічні проблеми людства визначили межі зростання чисельності населення. Звіт агентств ООН «Глобальна екологічна перспектива – 2000», складений на основі аналізу діяльності 850 фізичних осіб та 30 природоохоронних організацій засвідчив, наявність деструктивних тенденцій та відсутність стійкості екосистеми Земля. Потреба формування засад раціонального використання наявних ресурсів (свідомої обмеженої достатності), пошук альтер-

нативних технократичним підходів розвитку визначили появу альтернативних поселень. Екологічні поселення є одним із напрямів вирішення зазначених проблем сучасності. Мотивацією до створення екологічних поселень є потреба створення інститутів соціально-культурного середовища внаслідок підвищення деструктивних екологічних практик на планеті та історичний характер життєдіяльності людей у громадах на природі. Життя на природі сприяє створенню сприятливої соціальної структури суспільства та дає змогу забезпечити добробут всіх форм життя на необмежено довгий термін. Екопоселення за своєю суттю являють собою спробу (модель) формування засад ефективного доступного стійкого соціально-екологічного та економічного стійкого розвитку людства, що можуть одразу бути застосовані. У своїй більшості вони являють собою громади, які достатньо малі, що дає змогу особам бути почутими, відчувати себе в безпеці й приймати рішення щодо власного життя на життя громади на засадах прозорості.

Принципами співіснування є визнання і повага до себе та інших членів громади та всіх живих сутностей планети Земля, спільне використання ресурсів та взаємодопомога, цілісне запровадження заходів щодо охорони здоров'я, взаємна підтримка та трудова участь в житті громади щодо забезпечення її функціонування, інтеграція різних соціальних груп, заохочення єдності через повагу до відмінностей, сприяння культурному самовираженню, формування постійного освітньо-культурного та духовного збагачення та вдосконалення, підтримка біорізноманіття та духовної стійкості. Цьому сприяють проведення спільних свят та творчості, відчуття спільноти й поваги, гнучкість та успішне реагування на появу труднощів, реалізація щодо обов'язків збереження унікальності та культурної спадщини кожної громади, розуміння взаємозв'язків між всіма елементами життя на Землі та місця ролі громади, створення світу стійкості та любові. Принцип розумної достатності та раціонального споживання, в тому числі передбачає застосування правила «6П» – переосмислити, «перебитися», потребувати менше, повторно споживати, переробити [4-11].

Кліматостійке господарювання та життєдіяльність є альтернативою технократичному підходу, що існує наразі. Тому на сучасному етапі регіонального розвитку акцент має бути зроблений на проекти відновлення біорізноманіття флори та фауни, в тому числі за рахунок підвищення рівня лісистості, озеленення територій, зокрема плодовими та ягідними культурами, їстівними та лікарськими травами (відомо, що лісові насадження фіксують азот в ґрунті, захищають його від водної та вітрової ерозії, сприяють створенню органічних речовин, зокрема гумусу). Реалізація вказаного підходу можлива через організацію та функціонування екологічних поселень, яких у світі налічується понад 2000, у тому числі в Україні – близько 100 [5-11]. Дрібні учасники суспільних процесів є гарантами локального розвитку, тому їх підтримка на державному рівні, зокрема, у сфері правового захисту землекористувачів, структуроване навчання, сприяння розвитку інфраструктури є базисом відродження країни. Класифікація екологічних поселень за методикою GEN передбачає їх поділ на міські проекти, сільській проекти, громади, проекти екопоселень, проекти традиційного села, перехідні проекти, пермакультурні проекти, освітні проекти, екотуристичні проекти. Як радники з соціально-екологічних питань стійкого розвитку територій GEN (Global Ecovillage Network) розглядає екологічні поселення в якості свідомих або традиційних громад, що цілісно інтегровані в екологічні, економічні, соціальні та

Таблиця 1

Порівняльний аналіз міської та сільської соціально-економічних систем України (в середньому у 2010–2014 рр.)

Ознака	Міський соціум	Сільський соціум
Чисельність населення	70% від загальнодержавної чисельності	30% від загальнодержавної чисельності
Щільність осіб у розрахунку на 1 км ²	1735	235
Спожито за рік у розрахунку на 1 жителя		
води, тис. л	1,21	0,24
газу, тис. м ³	11,37	2,58
електроенергії, тис. кВт	3,71	0,12
ПММ, тис. л	0,60	0,21
Кількість комунікацій з найближчим середовищем, год.	14	10
% від їх загальної кількості на роботі	100	100
	55	50
в транспорті та у сфері послуг	30	10
з родиною	15	40

Джерело: за результатами вибіркового соціологічного опитування

культурні аспекти стійкого розвитку з метою зміцнення соціального та природного середовища [2]. Глобальна політика безвідходної життєдіяльності, споживання товарів, що позитивно впливають на навколишнє середовище, локальне виробництво товарів суспільного споживання є основою продовольчої та економічної безпеки територій. Базовими видами діяльності в альтернативних поселеннях є такі: виробництво меду та інших продуктів бджільництва; садівництво та землеробство; фрілансинг, робота в Інтернеті та інші види дистанційної роботи (проектна діяльність; творчість, ремісництво, рукоділля; збір дикоросів); туристичний та оздоровчий бізнес; розведення тварин; будівельно-ландшафтна діяльність; просвітницька діяльність, майстер-класи, семінари; виробництво кедрової олії та інших екологічних та біологічних продуктів тощо [3]. Виникнення найбільш ранніх українських поселень розпочалося з 2000-х років,

тоді як світова практика першою хвилею розглядає 50-60-ті рр. XX ст. Поява українських екопоселень не в останню чергу завдячує зміні державної адміністративної системи. Схематично структура агроєкологічного відображена на рисунку 1.

Таким яскраво вираженим українським екологічним родовим поселенням є «Простір Любові», яке розташоване в Новоград-Волинському районі Житомирської області на мальовничих берегах річок Тетяни та Теньки,

Рис. 1. Схема формування агроєкологічного поселення

Джерело: власні дослідження

Таблиця 2

Найбільш відомі екологічні поселення світу

Назва	Напрямок	Рік заснування	Кількість учасників	Місце розміщення
Ауровіль	Духовний розвиток – «Розум не остаточна вершина Його творіння»	1968	2000	Індія
Ферма	Сільськогосподарське виробництво, випуск техніки, видавнична діяльність, екобудівництво; фондова діяльність	1971	140 чоловіків та 140 жінок	Штат Теннессі, США
Земний рай	Організація та підтримка екопоселень, а також розповсюдження позитивного досвіду для збереження природного середовища для майбутніх поколінь	1994	280	Штат Північна Кароліна, США
Вільна бухта	Плаваючий комплекс пов'язаних платформ, де вирощують овочі та фрукти та навчають стійкому та свідомому способу життя	1992	2	Канада
Тамера	Створення водойм за З. Хольцером; розвиток сонячних технологій, виховання дітей	1992	315	Португалія
Фіндхорн	Екопоселення – науковий центр по популяризації «зеленого» способу життя з місцевих матеріалів та рослинництва	1985	500	Шотландія
Даманхур	Екологічна федерація – духовна комунa – модель товариства побудови стійкого майбутнього на принципах етичності та духовності, навчальний центр. Лідер – Оберто Айрауді (Сокол)	1975	1000	Італія
Полярна зірка	Комунa на принципах соціальної взаємодії, терпимості, поваги та екологічності		120	Данія
Almdorf Seinerzeit	Село з будинками з натуральних матеріалів за традиційними технологіями і практикою зеленого туризму		5, до 55 з відвідувачами	Австрія
Крамтерхоф	Фермерське господарство Зеппа Хольера, господарювання на основі органічного землеробства та пермакультурного дизайну, проведення навчальних семінарів, практика зеленого туризму		7	Австрія
Кришталеві води	Сільське екологічне пермакультурне поселення	1985	132	Австралія
«Ковчег»	Створення екологічного поселення та облаштування родових садиб; формування сприятливого середовища для дітей, заснованого на любові та творчості	2001	240	Калужська обл., Російська Федерація
«Добра Земля»	Соціально-культурно-освітній проект з метою розвитку доброго соціального середовища для життя у сільській місцевості через досягнення самодостатності на власній землі	2011	понад 50 ділянок та 100 жителів у 6 Родових поселеннях	Володимирська обл., Російська Федерація

Джерело: сформовано на основі [2; 5-11; 14-15; 18]

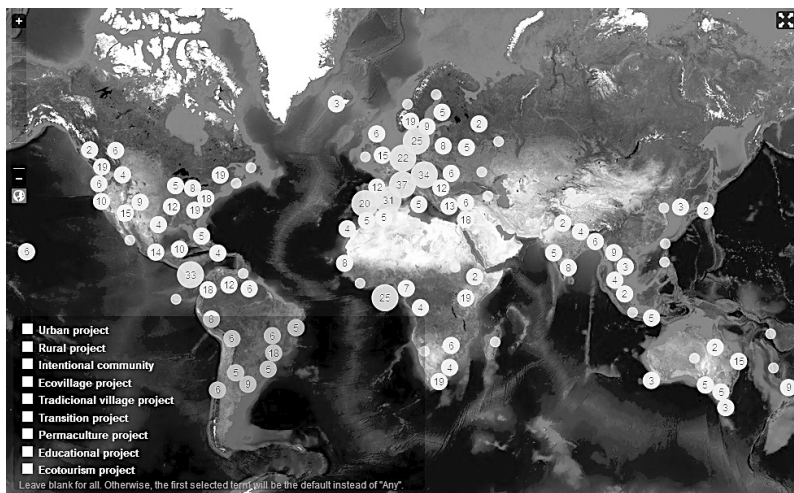

Рис. 2. Карта розміщення екологічних поселень мережі GEN

Джерело: сформовано на основі [2]

засноване родинами Молодецьких, Матвійчуків, до яких за три роки присєдналося ще десять, а потім ще за два роки ще п'ятнадцять родин.

Мешканці поселення займаються органічним землеробством, облаштовують своє життя на принципах безвідходної життєдіяльності (у тому числі з використанням відновлюваних джерел енергії), займаються питаннями освіти та виховання на засадах біоадекватної методики (ноосферна освіта). Основними вимогами до поселенців є не вирощувати тварин на забій, не вживати алкоголю та уникати тютюнопаління. Про ефективність виробництва в екологічних та родових поселеннях свідчить те, що продуктивність 1 квадратного метра угідь спроможна приносити 4,2 кг рослинницької продукції, що рівнозначно урожайності 42 т/га, в тому числі фруктів, овочів, цукрової тростини, лікарських трав та інших культур. Перевагою органічних технологій вирощування є підвищення родючості ґрунту, спроможного продукувати лікувально-поживну їжу в достатній кількості за умови праці в розмірі 0,5 години на добу, що залишає час для розвитку та творчості. Прикладом європейського підходу в реалізації програми продовольчої та економічної безпеки є ферма Анжело Еліаде в Мельбурні в Італії, розроблену з урахуванням вимог пермакультурного дизайну за технологією Джеффа Лоутона. Урожайність овочів у такому господарстві сягає 12,77 кг/акр при праці 2 години на тиждень [18].

Як різновид екологічних поселень родові поселення формуються під впливом усвідомлення відповідальності за наслідки розвитку людства на планеті Земля у співпраці з об'єктами природного середовища, що сприяє гармонізації ролі людини у суспільстві, у тому числі за рахунок особистого відчуття зв'язку з Землею від щоденної взаємодії зі всіма стихіями (ґрунтом, водою, повітрям, рослинами та тваринами); реалізації концепції органічного виробництва та підтримки багатоманіття видів; створення

будинків з адаптованих до місцевих умов матеріалів; використання відновлюваних джерел енергії; стимулювання екологічних способів ведення бізнесу; оцінки життєвого циклу продуктів; використовуваних в поселенні з соціальної, духовної та екологічної точок зору; збереження наявних ресурсів за рахунок забезпечення безвідходного виробництва та життєдіяльності; захист природи та збереження її першостворених ділянок. Одним з інструментів розвитку територіальних громад є формування місцевих валют та інших локальних еквівалентів обміну з метою збереження капіталу в громаді, максимальної його локальної циркуляції за рахунок реінвестування й примноження доданої вартості, в тому числі в торговельно-сервісні структури, на зразок обслуговуючих кооперативів, збереження фінансових ресурсів домогосподарств. Одна із головних умов успішної реалізації програм розвитку –

біорізноманіття видів живих форм на території, їх взаємодія, щільність та злагоджена системність розвитку, що дає змогу сформувати систему захисту та мікроклімату, оптимальні умови життєдіяльності, і, як наслідок, створення нового продукту, наприклад, великої кількості біомаси.

Розроблена за сприяння НМЦ «Агроосвіта» Міністерства освіти і науки України програма навчальної дисципліни «Планомірний розвиток сільських територій» передбачає розробку механізму повернення молоді в село (за нашими соціологічними оцінками, 67% молоді, що навчається вищих аграрних навчальних закладах та 89% – в середніх навчальних закладах є вихідці з сільської місцевості, причому саме сільська молодь, – 70% з них, з більшою готовністю розглядають питання життя та праці в селі в разі створення відповідних сприятливих умов, наприклад, забезпечення розвитку інфраструктури, підвищення рівня заробітної плати, поліпшення житлових умов тощо). Викладання курсу у вузах аграрного спрямування як обов'язкової дисципліни щодо здобуття ступеня ОКР Бакалавр дасть змогу підвищити відсоток молодих осіб, що пов'язуватимуть своє життя з родовою садибою за межами міст.

Висновки. Таким чином, екологічні та родові поселення є одним із напрямів забезпечення стійкого розвитку сільських територій, зниження навантаження на соціальну та виробничу інфраструктуру міст, механізмом забезпечення соціальних гарантій та інструментом інвестиційної діяльності на основі принципу державно-приватного партнерства. Освітньо-юридична діяльність у напрямі спрощення механізму тримання земельної ділянки для облаштування родової садиби дасть змогу вирішити житлову та демографічну проблему за рахунок повернення молоді в сільську місцевість, що стане гарантією національного відродження, продовольчої та економічної безпеки, підвищення якості життя населення.

Список використаних джерел:

- 22 факта о вреде промышленного животноводства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rodovid.me/ustoichivoe-razvitie/22-fakta-o-vrede-promyshlennogo-zhivotnovodstva.html>.
- GEN (Global Ecovillage Network) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gen.ecovillage.org>.
- 35 успешных экопроектов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://rodovid.me/eco_startup/35-uspeshnyh-ekoproektov.html.
- Екологічне поселення в Латвії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.amatciems.lv/rus/ideja.html>.
- Christian D.L. Creating a Life Together: Practical Tools to Grow Ecovillages and Intentional Communities / D.L. Christian. – Paperback : New Society Publishers, 2003. – 273 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://archive.org/details/fa_Creating_a_Life_Together-Practical_Tools_to_Grow_Ecovillages_and_Intentional_Com.

6. Gilman R. The Eco-village Challenge. The challenge of developing a community living in balanced harmony – with itself as well as nature – is tough, but attainable / R. Gilman // Context Institute. Catalyzing a graceful transition to the Planetary Era, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.context.org/iclib/ic29/gilman1/>.
7. Living in harmony: inspiring stories from ecovillages. Editor: Dalia Vidickiene. – Vilnius : BMK Leidykla, 2013. – 124 p.
8. Inspiring Stories from Ecovillages: Experiences with Ecological Technologies and Practices. Editors: Ansa Palojarvi, Jarkko Pyysiainen, Mia Saloranta. – Vilnius : BMK Leidykla, 2013. – 120 p.
9. Plotnikova M. Conceptual Basis for Ukrainian Rural Development / M. Plotnikova // Regional Formation and Development Studies. – 2015. – № 3. – P. 134-144.
10. Plotnikova M. Innovational investment development vector of rural territories / M. Plotnikova, Y. Bogoyavlenska // Management Theory And Studies For Rural Business And Infrastructure Development. – 2014. – № 36. – № 2. – P. 382-393.
11. Plotnikova M. Innovative character of rural territories social potential realization / M. Plotnikova // Management Theory And Studies For Rural Business And Infrastructure Development. – 2014. – № 36. – № 4. – P. 956-958.
12. Хвесик М.А. Інституціональна модель природокористування: пострадянський формат / М.А. Хвесик. – К. : Кондор, 2007. – 788 с.
13. Вайнштейн А.Л. Учет природных ресурсов в составе национального богатства и баланса народного хозяйства / А.Л. Вайнштейн // Вопросы экономики. – 1965. – № 7. – С. 67-73.
14. Мир дизайна: Как 9 семей живут и ведут хозяйство на своих фермах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.houzz.ru/idea-books/5520699>.
15. Zhuangqing Z. Rural Development and a Harmonious Society / Z. Zhuangqing, W. Tianyi, W. Qiongjin. – Beijing Foreign languages press, 2007. – 152 p.
16. Скидан О.В. Планирование устойчивого сельского развития / О.В. Скидан // Management theory and studies for rural business and infrastructure development. – 2011. – № 2(26). – P. 220-226.
17. Зинчук Т.А. Устойчивое развитие сельского хозяйства Украины в условиях евроинтеграционной адаптации / Т.А. Зинчук // Устойчивое развитие [Болгария]. – 2014. – № 15. – С. 40-45.
18. Lessons from an Urban Back Yard Food Forest Experiment [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://permaculturenews.org/2011/04/13/lessons-from-an-urban-back-yard-food-forest-experiment/>.

Аннотация. В статье раскрыты сущность и функции экологических и родовых поселений как институциональных ячеек становления основ устойчивого развития сельских районов. Определены механизмы достижения устойчивости. Проиллюстрированы способы и механизмы устойчивого развития сельских территорий в условиях глобализации и децентрализации властных полномочий в Украине. Представлены направления развития общества и предпосылки для отдельных социально-экономических и экологических эффектов в результате реализации Концепции «Родовая усадьба». Определены приоритеты местного самоуправления и общественности в процесс децентрализации власти в Украине. Автором выделены особенности деятельности и направления национальной политики возрождения и развития села с участием общественных организаций. Представлены опыт и инструменты международного регулирования социального развития, создание глобальных сетей экологических поселений как средств самоорганизации территориальных субъектов на локальном, региональном, национальном и наднациональном уровне.

Ключевые слова: устойчивое развитие, сельское развитие, экологические и родовые поселения, общественные институты, общественные и международные организации.

Summary. The essence and functions of ecological and generic settlements as institutional units of a stable bases formation in development of countryside are opened in article. It's defined the mechanisms of stability reaching. There are illustrated the methods and mechanisms of countryside stable bases development in the conditions of globalization and power decentralization of Ukraine. There is presented such direction in social development and suppositions for separate socially-economic and economic effects as the result of Conception „Generic manor”. It's defined the priorities of local self-administration and direction of national policy in revival and countryside development with public organizations participation. The experience and international administration tools in social development, creation of ecological settlement global networks as self-administrational methods in territorial subjects at local, regional, national and supranational level.

Key words: stable development, countryside development, ecological and generic settlement, social institutes, social and international organizations.